

Anders Monrad Møller:
Grundtvigs Mands Minde – samt egne erindringer og tidsbilleder
Forlaget Falcon 2013
320 sider ill.
kr. 295

Det var i 1838, at vor store salmedigter og samfundsdebattør N.F.S. Grundtvig holdt sin berømte forelæsningsrække Mands Minde på Borchs Kollegium i København. Mange har talt om dem, færre har læst dem - skal man tro forfatteren til nærværende bog. Grundtvigs formål med forelæsningerne var at fortælle samtidshistorie, hvor han knyttede bånd mellem sit eget livs fortælling og den store historie. Fornuftigt nok, al den stund den store historie jo er summen af alle de små. Forfatteren understreger med rette, at folkelige var forelæsningerne ikke

Efter gængs opfattelse er begrebet mands minde en persons bagudrettede tidshorisont. Selv om Grundtvig i sin forelæsningsrække kun nævner begrebet en gang - og ikke som overskrift - er begrebet alligevel i eftertiden blevet stående som overskrift for hele rækken. Den omfattede i alt 51 forelæsninger, og de blev afholdt fra den 20. juni (= 50-året for Stavnsbåndets ophævelse i 1788) til den 26. november 1838. I 1825 var Grundtvig i forbindelse med en injuriersag blevet pålagt livsvarig censur. Denne dom havde fået ham til at erklære, at han ikke ville optræde offentligt, så længe den eksisterede. Men i december 1837 var Grundtvig ganske uventet blevet fritaget for den livsvarige censur.

Forfatteren, Anders Monrad Møller (f. 1942) er uddannet historiker og har et omfattende og mangefacetteret forfatterskab bag sig. Koncentreret om dansk historie i 1700-tallet og første halvdel af 1800-tallet. Han disputerede 1981 med afhandlingen "Fra Galeoth til galease. Studier i de kongerigske provinsers søfart i det 18. århundrede". Af den øvrige produktion kan nævnes en udgivelse fra 1995 af "Christian VIII's dagbøger 1839-48" i tre bind samt - delvist i samarbejde med Otto Madsen - i årene 2005-11 - otte bind med samme konges korrespondance med augustenborgerne, gemalinden Caroline Amalie, svigermoren Louise Augusta samt svogrene hertug Christian August og prins Frederik af Nør. Møllers seneste arbejde er "Enevældens kroninger – syv salvinger – ceremoniellet, teksterne og musikken" fra 2012. På trods af at Møller i 2010 under titlen "Møllerne og musikken" havde udgivet sine erindringer, har han alligevel i nærværende bog på nyvalgt at fortælle om sit liv.

Grundtvig havde som sagt i sin tid afholdt 51 forelæsninger. Af dem bringer forfatteren fortjenstfuldt her 7 af dem – forsynet med egne realkommentarer. Han kalder udvalget "overkommeligt", og de kan tjene som en slags appetitvækker til hele rækken af forelæsninger. Møller erklærer dernæst, at "det vil da være muligt for den interesserede at skaffe sig et førstehåndsindtryk ---, mens vi venter på den store videnskabelige udgave" (side 9). Møller kalder en sådan udgave "en opgave for et udgiverselskab, en større offentlig institution, ja, man kunne vel egentlig tale om en national forpligtelse, der burde tages op" (ibid.). På baggrund af disse ord og de 7 her

publicerede Grundtvig-forelæsninger kunne det måske tænkes, at Monrad Møller ikke er fremmed overfor tanken at se sig selv i denne udgiverrolle?

Efter de syv udvalgte forelæsninger, rigeligt suppleret med en række af samtidens reaktioner, går forfatteren over til egne artikler. Han redegør for den komplicerede tilblivelse af Grundtvigs Højskole. Dernæst erindrer han, yderst interessant, sine 10 frie og fagligt givtige år på Bordings Friskole. Afsluttet med præliminær-eksamen. På Statens (studenter) Kursus og dets to-årige forløb oplevede han et noget andet miljø end det frie friskoleliv. Efter et fjumreår i London påbegyndte Møller i 1962 historiestudiet ved Københavns Universitet, afsluttet 1972. Såvel studiet som lærerne og studiemiljøet på Bispetorvet i det københavnske latinerkvarter beskrives indgående. Interessant læsning for nærværende anmelder, der næsten samtidig læste historie i Aarhus. Ligeledes med familie og rigeligt med erhvervsarbejde. Spørgsmålet er, om ikke – i hvert fald studierelevant erhvervsarbejde – er med til at lære den studerende at disponere sin tid og sine studier bedre. Et afsluttende langt kapitel om aftjening af værnepligten i Civilforsvaret afslutter bogen.

Møller har et alter ego, Jeronimus, der fra sit sommerhus ved Svendborgsund knarvornt ytrer sig om dette og hint. Her beretter Jeronimus en anelse studentikost, men også yderst fornøjeligt, om sit første møde med fænomenet elektronisk databehandling og om veteranskibe. Mødet med EDB, der fandt sted i dette fænomens tidligste barndom, forløb først med primitive hulkort, men snart med mere og mere raffineret maskinel. Så enorme datamængder og dermed kilder kunne behandles. Historiefaget, og ikke mindst den økonomiske historie tog imod den nye teknik med åbne arme. Hvilket får forfatteren til at filosofere over, om ikke oldtidens og middelalderens kildefattige perioder er mere interessante at beskæftige sig med.

Bogens titel lover ”egne erindringer og tidsbilleder”. Erindringer er der, men tidsbilleder leder man som regel forgæves efter. Erindringer kan være personlige, men de kan også være private. De personlige er som regel interessante ved at bidrage til tidsbilledet. De private erindringer har sjældent offentlig interesse – det skulle da være at tilfredsstille nyfikenhed. Møllers erindringer bringer meget interessant stof, men kammer af og til over i det private. Som f.eks., når han i detaljer redegør for opnåede (top)karakterer – såvel i skolen som på universitetet - eller for andre af egne fortræffeligheder.

Ovenstående betragtninger antyder, at der er tale om en bog med blandede bolcher og med mange forskellige temaer på dagsordenen. Hvilket publikum den egentlig henvender sig til, står lidt hen i det uvisse. Af og til er bogen præget af en lidt arkaisk sprogform. Men den er absolut læsværdig for den type læser, der som denne anmelder nærmest er altædende. Et par småfejl eller tanketorsk irriterer. Som f.eks. Wilhelm i stedet for Vilhelm Lundstrøm på side 125 og på side 141 uorganisk i stedet for organisk kemi.

